

Pareltjes

over de geschiedenis van Rossum
nummer 52, februari 2026

Een jubelend bericht over de school in Rossum uit 1829

Het onderwijs in Nederland was in 1829 openbaar, dat wil zeggen georganiseerd door de Overheid. In Rossum was er slechts één school, gesitueerd bij de hervormde kerk en ooit door die kerk begonnen. Maar de Overheid had in de tijd van de Franse overheersing de kritiek op het (lager) onderwijs ter harte genomen en in wetgeving openbaar onderwijs in elke plaats (stad of dorp, hoe klein dan ook) georganiseerd. Veelal bestond die overname uit een administratieve handeling en bleef in wezen alles hetzelfde. Wel had men zogenoemde schoolopzieners benoemd die onder meer tot taak hadden de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Een ander aspect van de functie van schoolopzieners was de scholing van onderwijzers te bevorderen. Die konden hun bevoegdheid in 4 rangen verwerven. Voor het lager onderwijs was rang 3 en 2 geëigend. Die studie kon alleen thuis worden gedaan, veelal in combinatie met een baantje als hulponderwijzer in een school.

De Rijksoverheid droeg bij aan de kwaliteitsverbetering voor onderwijzers door enkele keren per jaar een speciaal blad uit te geven, waarop onderwijzers zich konden abonneren. Eerst werd dat blad 'Bijdragen' genoemd, maar toen het Franse bewind, na de nederlaag in 1814 van Napoleon bij Waterloo eindigde en Nederland verder ging als 'het Koninkrijk der Nederlanden', werd dit blad omgedoopt tot 'Nieuwe Bijdragen'. Het onderstaande stuk staat in de Nieuwe Bijdragen van 1829.

Rossum. Ofschoon niet gewoon openbare melding te maken van de schoolexamens en prijsuitdelingen, die alhier jaarlijks onafgebroken plaats hadden, kon de Schoolopziener thans echter niet van zich verkrijgen, ten aanzien van dit Kinderfeest, hetwelk den 28. Januari 1829 weder plaats had, het zwijgen in acht te nemen. Honderd en veertig kinderen waren reeds vroegtijdig in de school vergaderd, of schoon hun bekend gemaakt was, dat het onderzoek niet voor tien ure een aanvang zou nemen. Dit onderzoek had plaats in tegenwoordigheid van het Plaatselijk Bestuur, de Leeraars de onderscheidene gezindheden en eenige kindervrienden, daartoe uitgenodigd. Hetzelve liep over de verschillende vakken, die aldaar onderwezen worden, zooals: de klank-methode, de leeskunst, schrijfkunst, rekenkunst, Nederlandsche taal en spelling, Aardrijkskunde en Vaderlandsche geschiedenis; terwijl de proeven, die de kinderen van hunne gemaakte vorderingen gaven, over het algemeen genomen, zoowel als de vrijmoedige wijze, waarop zij de hun voorgestelde vragen beantwoordden, de

goedkeuring van al de aanwezigen wegdroegen. Het behaagde dan ook den Heer Burgemeester dier plaats, aan elk kind, geen uitgezonderd, blijken van deszelfs tevredenheid te geven, om hunnen ijver aan te moedigen, door het uitdelen van boekgeschenken, prenten en eenige versnapering, hetwelk de vreugde der verzamelde jeugd ten top deed klimmen: terwijl een der leerlingen, in naam van alle zijne medescholieren, de Heeren Burgemeester, leden van het Bestuur, Schoolopziener en verder aanwezigen, voor derzelver tegenwoordigheid en goedgunstigheid, op eene ongekunstelde wijze bedankte.

Ook de jeugdige onderwijzer, onder wiens oordeelkundige leiding, in korten tijd zoo vele verbetering ondergaan heeft, ontving insgelijks een aanzienlijk boekgeschenk uit handen van den Heer Burgemeester, als blijk van goedkeuring voor deszelfs onvermoeiden ijver en aanhoudelijke vlijt. Lang zal dit kinderfeest in aandenken blijven bij allen, die aan hetzelve hebben deel genomen.

Het bericht beschrijft een bijeenkomst waarop aan goedpresterende kinderen prijsjes werden gegeven. Dit soort bijeenkomsten werden door de minister in Den Haag sterk aangemoedigd. Het werd gezien als een van de maatregelen die ten goede kwam aan de kwaliteit van het onderwijs. Het was bedoeld om scholen,

leerlingen en hun onderwijzer te helpen hun onderwijs op hoger plan te brengen. Dat het natuurlijk altijd de beste leerlingen - de ' knapperts' - waren die 'in de prijzen vielen', was van ondergeschikt belang.

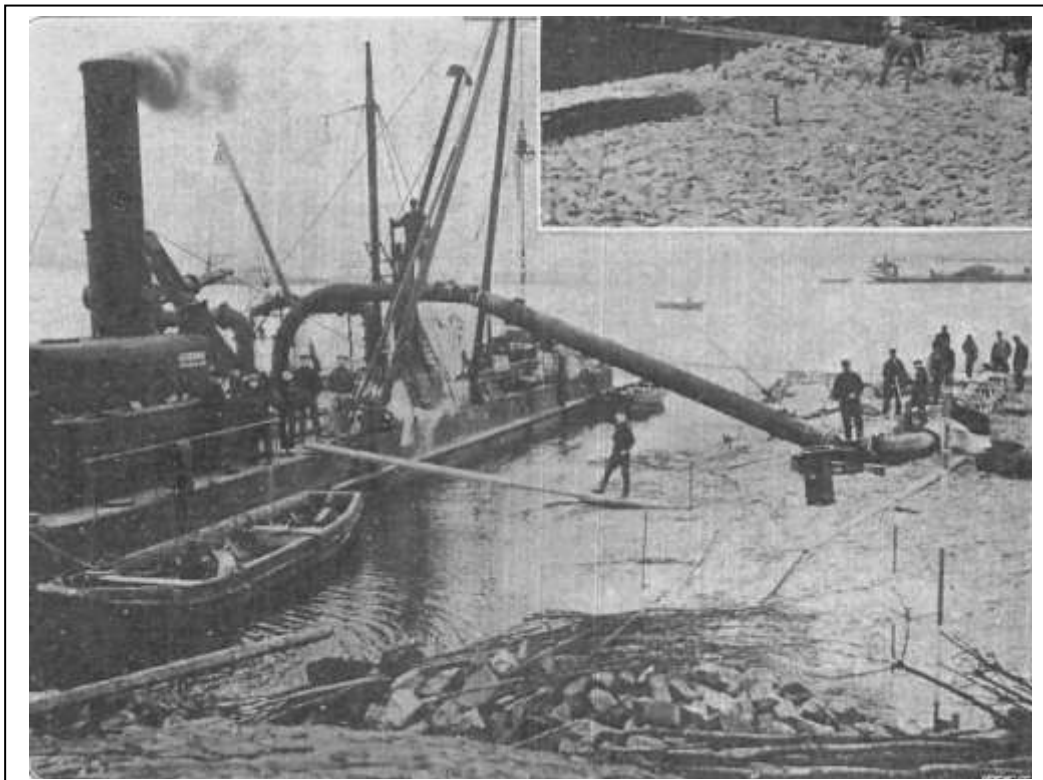
In 1829 stond de (enige) school in Rossum onder leiding van Gerrit Hendrikus van Hoften, geboren op 2 april 1807. Hij had na enige tijd zijn vader opgevolgd toen die in augustus 1832 overleed. Gerrit Hendrikus van Hoften was dus de jonge onderwijzer van slechts 21 jaar, waarover in het bovenstaande bericht met zoveel waardering wordt gesproken. Hij behaald de onderwijsakte in de derde rang in Brabant in 1823. Daarvoor had hij stage gelopen bij een goed bekend staande schoolmeester in Sint Oedenrode, en daarvoor bij de alom goed bekend staande hoofdonderwijzer in Zaltbommel. Hij leerde er een deel van het vak van onderwijzer dus in de praktijk. Maar als jongeling had hij bij zijn vader in de school in Rossum

natuurlijk zijn eerste ervaringen opgedaan. Hij mocht af en toe het onderwijs in de klas van zijn vader 'overnemen'. Zijn theoretische kennis had Van Hoften verworven door thuis te studeren. Toen de jonge Van Hoften zijn derde rang als onderwijzer had verworven, trad hij als 'hulponderwijzer' in dienst bij de school in Rossum, die daarvoor nog de school zijn vader was. Zo was hij klaar voor 'het grote werk' toen zijn vader overleed. Zoals duidelijk wordt uit het verslag, had hij bij het gemeentebestuur, en kennelijk ook bij de schoolopziener, voldoende respect opgebouwd om de klus te klaren, ook al was hij daarvoor eigenlijk nog te jong. Hij zou ruim 40 jaar aan de school verbonden blijven.

De foto van het baggerschip in het Paretje van de vorige maand

We plaatsten vorige maand een foto van een baggerschip van de firma De Vries uit Rossum. De reactie van een lezer was de volgende: dit schip is betrokken bij het ophogen van een deel van de steenfabriek De Hogewaard in Heerewaarden. Deze steenfabriek was ook eigendom van de familie De Vries uit Rossum, evenals de steenfabriek in Heesselt en die in Rossum. Het schip ligt in het sluiskanaal van Sint Andries.

Het baggerbedrijf De Vries was actief in Nederland, maar ook in andere delen van de wereld, tot in China toe. Veel Rossummers waren in dienst bij De Vries, of op een steenfabriek of in de baggerwerken. De Vries was, met ander woorden, een zeer grote werkgever in het dorp. Zo was de vader van de fruitteler Van der Zalm in de Burchtstraat, Jos van der Zalm, betrokken bij de baggerwerkzaamheden van De Vries in de Oostzee, waar de firma de haven van Danzig, het huidige Gdynia in Polen, aanlegde.

Deze foto is van 1912. Er staat de volgende toelichting onder: de _princ_6-1-1912_baggerbedrijf_de_vries .
Waar dit precies is, wordt niet vermeld.